

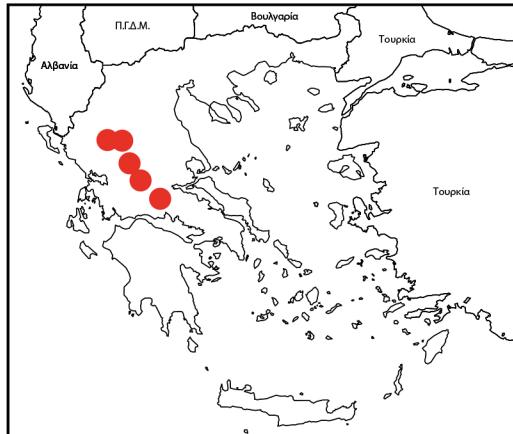
Vipera ursinii (Bonaparte, 1835)

Οχιά των λιβαδιών, Meadow viper

■ **Κατηγορία κινδύνου στην Ελλάδα:** Τρωτό VU [C2a(i)]

■ **Κατηγορία κινδύνου διεθνής:** Τρωτό VU [B2ab(iii)]

Summary: The Meadow viper in Greece is listed as Vulnerable because both its total and its subpopulations are relatively small. In Greece the species is restricted to a few subalpine and alpine meadows on Pindos mountain range. The combination of intensive grazing and fires that were used to manage the grazing pastures in the past had unknown consequences for the species. Nevertheless today the reforestation is a more significant problem in certain localities. The Greek populations of the Meadow viper belong to the endemic subspecies *Vipera ursinii graeca*.

Εξάπλωση, πληθυσμιακά στοιχεία και τάσεις: Στην Ελλάδα η παρουσία της οχιάς των λιβαδιών είναι γνωστή σε λιγότερα από 10 σημεία, στην κεντρική και νότια Πίνδο (Nilson & Andrén 2001, Dimitropoulos & Ioannidis 2002). Δεν υπάρχουν επαρκή δεδομένα για εντοπισμό τάσεων στους πληθυσμούς και στην περιοχή εξάπλωσης. Με βάση εμπειρικά στοιχεία από τις θέσεις εξάπλωσης, η πυκνότητα των πληθυσμών είναι σχετικά υψηλή σε περιορισμένες εκτάσεις της τάξης των μερικών εκατοντάδων στρεμμάτων, ενώ ενδέχεται να υπάρχουν και διάσπαρτα άτομα στην ευρύτερη περιοχή (Ιωαννίδης προσ. παρατηρήσεις). Οι περισσότεροι υποπληθυσμοί είναι απομονωμένοι μεταξύ τους. Οι ελληνικοί πληθυσμοί θεωρείται ότι ανίκουν στο ενδημικό υποείδος *Vipera ursinii graeca* Nilson & Andrén, 1988.

Οικολογία: Στην Ελλάδα περιορίζεται σε ορεινές περιοχές, συνήθως πάνω από τα 1.800 μέτρα υψόμετρο. Βρίσκεται αποκλειστικά σε υποαλπικά λιβάδια, συνήθως με διάσπαρτες πέτρες και με θάμνους σε νανώδη μορφή (Dimitropoulos 1988, Dimitropoulos & Ioannidis 2002). Ένα από τα χαρακτηριστικά του ενδιαιτήματος της οχιάς των λιβαδιών είναι η παρουσία ορθόπτερων σε μεγάλες πυκνότητες, που αποτελούν και τη βασική τροφική πηγή του είδους. Δεν υπάρχουν στοιχεία για την αναπαραγωγή του ελληνικού υποείδους. Είναι γνωστό ότι το είδος γεννάει από 2 έως 22 νεογνά, αλλά ο μέσος όρος νεογνών για τους ορεινούς πληθυσμούς είναι χαμηλός.

Απειλές: Κατά το παρελθόν ο συνδυασμός εντατικής βόσκησης και χρήσης φωτιάς για τη διαχείριση των βιοσκοτόπων θεωρείται ότι επιφέρεισε και πιθανόν περιόρισε το είδος. Καθώς όμως η ελεύθερη βόσκηση στα υποαλπικά λιβάδια μειώνεται, η δάσωση των λιβαδιών, που οδηγεί στον περιορισμό κατάλληλων ενδιαιτήμάτων για το είδος, αποτελεί πλέον τη μεγαλύτερη απειλή, πρόβλημα το οποίο μπορεί να γίνει πιο έντονο στο μέλλον. Πιθανά αναπτυξιακά έργα, όπως η δημιουργία χιονοδρομικών κέντρων, αποτελούν μια επιπλέον σημαντική απειλή για τα ενδιαιτήματα της οχιάς των λιβαδιών. Τέλος, η παράνομη συλλογή ενδέχεται να αποτελέσει πρόβλημα για τους πληθυσμούς εάν γίνουν ευρέως γνωστά τα σημεία όπου συναντάται το είδος. Είναι γνωστό ότι σε άλλες χώρες η παράνομη συλλογή έχει οδηγήσει ορεινούς πληθυσμούς ακόμα και σε εξαφάνιση. Γενικά, οι μικροί κατακερματισμένοι πληθυσμοί του είδους είναι ιδιαίτερα ευαίσθητοι σε οποιαδήποτε επέμβαση.

Μέτρα διατήρησης που υπάρχουν: Περιλαμβάνεται στο παράτημα II της Οδηγίας των Οικοτόπων 92/43/EOK, στο παράτημα II της Σύμβασης της Βέρνης και στο παράτημα I της Σύμβασης CITES. Οι περισσότεροι από τους γνωστούς πληθυσμούς του είδους βρίσκονται εντός περιοχών του δικτύου Natura 2000.

Μέτρα διατήρησης που απαιτούνται: Άμεση προτεραιότητα αποτελεί η θεσμοθέτηση όρων προστασίας για την οχιά των λιβαδιών στις περιοχές Natura 2000 όπου απαντάται. Η μακροχρόνια συστηματική παρακολούθηση των πληθυσμών του είδους επιβάλλεται για να εξακριβωθούν οι τάσεις στους πληθυσμούς, καθώς και για τον έγκαιρο εντοπισμό πιθανών απειλών.